

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
مرکز آمار ایران

دپارتمان امور اقتصادی و اجتماعی
بخش آمار

ST/ESA/STAT/SER.M/53/Rev.5

شماره ۵۳ / نسخه ۵

سری m

مقالات آماری

طبقه‌بندی بر حسب
رده‌های عمده اقتصادی
(BEC)
ویرایش پنجم

تعریف‌شده بر اساس
سیستم هماهنگ کدگذاری و توصیف کالا (۲۰۱۲) و
طبقه‌بندی محوری محصولات ۲/۱

سازمان ملل
نیویورک ۲۰۱۶

نشان‌های نشریات مرکز آمار ایران

- آمار گردآوری نشده است.
- 000 آمار در دسترس نیست.
- x ذاتاً یا عملاً وجود ندارد.
- xx جمع و محاسبه غیر ممکن یا بی‌معنی است.
- || رقم کمتر از نصف واحد است.
- * رقم (نسبت) ناچیز و قابل صرف‌نظر کردن است.
- * رقم غیر قطعی است.
- ** رقم جنبه تخمینی دارد.
- ⊖ به‌دلیل حفظ محرمانگی، رقم قابل انتشار نیست.

اختلاف در سرجمع‌ها به علت سراسر کردن ارقام است. محاسبه نسبت‌ها و شاخص‌ها قبل از سراسر کردن ارقام صورت گرفته است.

مرکز آمار ایران

- طبقه‌بندی برحسب رده‌های عمده اقتصادی ویرایش پنجم
- تاریخ انتشار: چاپ اول، اسفند ۱۳۹۶
- شمار: ۲۰ نسخه
- شماره مسلسل نشریات مرکز آمار ایران: ۴۹۵۸
- ناشر: دفتر ریاست، روابط عمومی و همکاری‌های بین‌الملل
- چاپ در چاپخانه مرکز آمار ایران
- نقل قول از مطالب این کتاب با ذکر منبع بلامانع است.
- تهران، کدپستی ۱۴۱۴۶۶۳۱۱۱، خیابان دکتر فاطمی، خیابان رهی‌معیری، تلفن ۸۸۹۶۴۴۷۲
- دورنگار: ۸۸۹۶۴۴۷۲

- URL: <http://www.amar.org.ir>
- E-mail: sci@sci.org.ir

مرکز آمار ایران

دبیاچه

تهیه و اجرای برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی و ارزیابی دقیق آن‌ها مستلزم استفاده از آمارهای دقیق، جامع و بهنگام است. برای آنکه آمارهای مورد نظر بتوانند تصویری روشن و گویا از ساختارهای اقتصادی ارائه کرده و قابلیت مقایسه در سطوح ملی و بین‌المللی داشته باشند، ضرورت دارد از تعاریف و مفاهیم و طبقه‌بندی‌های استاندارد پیروی شود. سازمان‌های بین‌المللی برای ایجاد قابلیت مقایسه اطلاعات آماری در سطح بین‌المللی، طبقه‌بندی‌های مشخصی را تهیه و استفاده از آن‌ها را به کشورهای عضو توصیه نموده‌اند. مرکز آمار ایران به‌عنوان مرجع آمار رسمی کشور و بنا به وظیفه قانونی خود در بند «و» ماده ۳ و ماده ۸ قانون تأسیس مرکز آمار ایران، پیاده‌سازی و بازنگری طبقه‌بندی‌های آماری را مورد توجه خاص قرار داده است و به همین دلیل نسبت به ترجمه نسخه بین‌المللی طبقه‌بندی‌ها و تدوین طبقه‌بندی‌های ملی بر اساس الگوی بین‌المللی اقدام نموده است. در همین راستا پیش‌نویس ویرایش نسخه پنجم طبقه‌بندی برحسب رده‌های عمده اقتصادی^۱ که از سوی بخش آماری سازمان ملل در سال ۲۰۱۶ منتشر شده بود در سال ۱۳۹۶ ترجمه شد.

---

¹ Classification by Broad Economic Categories

در برگردان واژه‌ها و عبارتهای تخصصی این طبقه‌بندی کوشش به عمل آمده است تا علاوه بر استفاده از اصطلاحات انتخاب‌شده و رایج واژه‌نامه SNA، از نظرات کارشناسان این حوزه نیز استفاده شود. برای رعایت اصل امانت‌داری در برگرداندن واژه‌ها و اصطلاحات، تلاش شده است تا اصالت متن اصلی نشریه حفظ شود. علاوه بر این جهت استفاده آسان‌تر کاربران، معادل فارسی واژگان استفاده شده در این مستند در انتها آورده شده است.

در اینجا لازم می‌دانم از زحمات سرکار خانم الهه عباسی از دفتر استانداردها و نظارت بر طرح‌های آماری مرکز آمار ایران که وظیفه ترجمه و تدوین این طبقه‌بندی را برعهده داشته‌اند هم‌چنین از جناب آقای غلامرضا ایزدی، خانم‌ها زهرا نجفی و اعظم السادات میری از دفتر استانداردها و نظارت بر طرح‌های آماری و جناب آقای عزیزا... فرهادی از دفتر حساب‌های اقتصادی مرکز آمار ایران که با ارائه نظرات ارزنده انجام این مهم را میسر ساختند، صمیمانه قدردانی نمایم.

به طور قطع نشریه مذکور خالی از اشکال نبوده و امید است نظرات ارشادی و رهنمودهای موثر صاحب‌نظران، موجبات رفع نارسایی‌های احتمالی و غنای بیشتر این اثر را فراهم آورد.

امید علی پارسا

رئیس مرکز آمار ایران

مرکز آمار ایران

پیش‌گفتار

طبقه‌بندی بر اساس رده‌های عمده اقتصادی (BEC)، طبقه‌بندی بین‌المللی محصول است که هدف اصلی آن تهیه مجموعه‌ای از رده‌های عمده محصولات برای تجزیه و تحلیل آمارهای تجارت است.

از زمان پذیرفتن این طبقه‌بندی در سال ۱۹۷۱، مراکز آماری دنیا از طبقه‌بندی رده‌های عمده اقتصادی برای گزارش آمارهای تجارت به صورت جامع و معنی‌دار استفاده کرده‌اند و محققان نیز داده‌های طبقه‌بندی مذکور را برای تجزیه و تحلیل‌هایشان مورد استفاده قرار داده‌اند.

نسخه حاضر، ویرایش پنجم طبقه‌بندی BEC است که نتیجه یک فرایند تجدید نظر که طی چندین سال انجام شده، بوده و با همکاری تعداد زیادی از متخصصان حوزه طبقه‌بندی و کاربران این داده‌ها در سراسر جهان تهیه شده است. این فرایند منجر به ساختاری با جزئیات بیشتر و منطقی‌تر نسبت به نسخه قبلی شده است. طبقه‌بندی اخیر به نیاز برای رده‌های اقتصادی مرتبط بیشتر، شامل خدمات علاوه بر کالاها و تشخیص واضح‌تر محصولات مصرف‌نهایی پاسخ می‌دهد. رده‌های عمده جدید شامل «معدن و انرژی»، «ساختمان و مسکن»، «نساجی و کفش»، «اطلاعات و ارتباطات» و «بهداشت و آموزش» است. اهمیت BEC برای تجزیه و تحلیل زنجیره ارزش جهانی نیز در این مستندات برجسته شده است. در این رابطه نسخه پنجم BEC، تمایزی بین محصولات واسطه‌ای عام و خاص به عنوان یک بعد جدید در رسته کالای واسطه‌ای فراوری شده نهایی قائل می‌شود. نسخه پنجم طبقه‌بندی بر اساس رده‌های عمده اقتصادی توسط کمیسیون آمار در اجلاس چهل و هفتم در مارس ۲۰۱۶ برای استفاده بین‌المللی در نظر گرفته و تایید شده است.

سیاسگزاری

در تجدید نظر BEC، مشارکت فعال گروه کارشناسی طبقه‌بندی‌های اقتصادی و اجتماعی کمیسیون آماری و زیرگروه‌های مربوط به آن‌ها لازم و ضروری بوده است. بیشتر اطلاعات لازم برای انجام این فرایند از اعضای نیروی عملیاتی سازمان ملل متحد در آمارهای تجارت بین‌المللی کالا و خدمات همچنین بخش کاری OECD که در زمینه آمارهای بین‌الملل تجارت کالا و خدمات فعالیت می‌کنند دریافت شده است. در فرایند بازنگری نسخه پنجم BEC از هماهنگی‌ها و پشتیبانی رییس گروه تخصصی طبقه‌بندی‌های بین‌المللی اقتصادی و اجتماعی، Andrew Hanock از آمار نیوزلند و همچنین رییس زیرگروه‌های فنی بازنگری BEC، Norbert Eaines از آمار اتریش استفاده شده است. نظرات مفید نیز توسط اعضای زیر از زیرگروه‌های اشاره شده Ashish Kumar و دکتر Sinha از هند، Axel Behrens، Ana Franco، Michael Mietzner و Veigo- Behina از اتحادیه اروپا، Ismo Ritola، Nadim Ahmad، Fabienne Fortanies، Wistrom، Norihiko Yamamo، Sebastien Miroudot، Colin Webb از OECD، Olga Memedovic و Shyam Upadhyaya از UNIDO، Tom Beris از WCO، Joscelyn Magdeleine و Andreas Maorer از WTO، Federico Povin از UNIDO، Karuly Kovocd، Markie Moryawan، Luis Gozalez، Mathian Reistes و Ronald Jansen از UNSD و Tim Sturgeon به عنوان مشاور UNSD اخذ شده است. با تشکر ویژه از Tim Sturgeon، که در سراسر فرایند بازنگری و اصلاح به ویژه در طول مراحل نهایی ویرایش، فعال بود. فعالیت وی اجرایی و در ارتباط نزدیک با Ronald Jansen از UNSD، که به طور مستقیم مسئول مراحل مختلف فرایند بازنگری و اصلاح، از جمله هماهنگی جلسات و مشاوره‌های دوره‌ای بود انجام گرفته است.

پشتیبانی از کاربران BEC

بخش آماری سازمان ملل متحد (UNSD) مسئول توسعه و حمایت از ویرایش پنجم BEC و جداول مربوط است. کاربران BEC به استفاده از این طبقه‌بندی، اشتراک گذاشتن تجربیات و نظرات خود با توجه به کفایت طبقه‌بندی و ارائه ایده‌ها یا طرح‌های پیشنهادی برای افزایش سودمندی آن تشویق می‌شوند.

UNSD از وبسایت خود برای ارائه اطلاعات بیشتر در زمینه منطق و کاربردهای احتمالی BEC و ایجاد جداول تطبیقی BEC با HS، CPC، EBOPS و ISIC موجود استفاده می‌کند. از آنجائی که طبقه‌بندی BEC بر اساس رویه‌های واقعی تجاری تدوین شده و این رویه‌ها ممکن است در طول زمان تغییر کند احتمال تغییر این جداول نیز وجود دارد. کاربران باز هم به گزارش تغییرات رویه‌های تجاری در مورد جزئیات کالاهای خاص HS تشویق می‌شوند. اطلاعات بهنگام شده در زمینه BEC و جداول تطبیقی در وبسایت بخش آماری سازمان ملل <http://unstats.un.org/unsdharde> قابل استفاده است.

آمارهای تجارت بین‌المللی بر اساس BEC از طریق وبسایت Comtrades UN به آدرس <http://comtrade.un.org> قابل دسترسی است. سوالات در زمینه BEC نیز می‌تواند به آدرس comtrade@un.org ارسال شود. ارتباطات رسمی در مورد BEC هم باید به مدیر عامل بخش آماری سازمان ملل متحد از طریق پست ارسال شود.

2 United Nations Plaza
Room DC2-1670
New York, NY 10017
United States of America

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۳	۱- مقدمه .....
۱۳	الف. سابقه تاریخی .....
۱۷	ب. توسعه‌های اخیر .....
۱۹	۲- انگیزه تجدید نظر BEC .....
۱۹	الف. تصمیم اتخاذشده توسط کمیسیون آمار سازمان ملل متحد .....
۲۰	ب. چه کسانی و برای چه اهدافی از BEC استفاده می‌کنند؟ .....
۲۱	پ. توسعه ساختار BEC .....
۲۴	ت. موارد مشمول خدمات در نسخه پنجم BEC .....
۲۵	ث. BEC و تجزیه و تحلیل زنجیره ارزش جهانی .....
۲۷	۳- ساختار نسخه پنجم BEC .....
۲۷	الف. ابعاد رده‌های عمده اقتصادی - سطح بالا .....
۲۸	ب. بُعد محصول - سطح دوم .....
۲۹	پ. بُعد استفاده غایی در SNA - سطح سوم .....
۳۱	ت. بُعد ویژگی - سطح چهارم .....
۳۲	ت. بُعد مشخصات - سطح پنجم .....
۳۵	ج. بُعد دوام - سطح ششم .....
۳۵	چ. ترکیب خاصی از ابعاد شش‌گانه .....
۳۷	۴- تدوین BEC .....
۳۷	الف. کدگذاری در نسخه پنجم BEC .....

عنوان

صفحه

ب. توزیع رده‌های خدمات CPC و کالاهای HS در رده‌های اصلی BEC	۳۸
پ. شناسایی رده‌های استفاده غایی	۳۹
۵- ارتباط با دیگر طبقه‌بندی‌ها	۴۰
الف. ارتباط با طبقه‌بندی محوری محصولات	۴۰
ب. ارتباط با سیستم هماهنگ توصیف و کدگذاری کالا	۴۱
پ. ارتباط با طبقه‌بندی استاندارد تجارت بین‌الملل	۴۲
ت. ارتباط با دیگر طبقه‌بندی‌های استاندارد	۴۲
ث. ارتباط با نسخه‌های قدیمی‌تر	۴۳
ضمیمه ۱- ساختار نسخه پنجم BEC	۴۴
واژه‌نامه	۵۲

۱- مقدمه

۱- کتابچه حاضر به شرح و توصیف پنجمین نسخه از طبقه‌بندی بر اساس رده‌های عمده اقتصادی (BEC REV5) می‌پردازد. طبقه‌بندی BEC در واقع تجمع سطح بالایی از طبقه‌بندی‌های موجود در زمینه کالا است. این طبقه‌بندی مروری اجمالی بر تجارت بین‌المللی بر مبنای سیستم هماهنگ کدگذاری و توصیف کالا (HS)، طبقه‌بندی استاندارد تجارت بین‌الملل (SITC) و طبقه‌بندی محوری محصولات (CPC) ارائه کرده است. برتری نسبی این طبقه‌بندی به صورت سنتی در این است که در واقع کالاها را بر اساس مصرف نهایی دسته‌بندی می‌کنند که این طیف وسیعی از برنامه‌های کاربردی تحلیلی از قبیل ادغام نسبی اقتصاد در زنجیره ارزش جهانی و برنامه‌های کاربردی آماری، مانند جریان کالا برای برآورد تولید ناخالص داخلی (GDP) را تسهیل می‌کند.

الف. سابقه تاریخی

۲- در سال ۱۹۶۵ و در جلسه سیزدهم، کمیسیون آماری پیشنهاد کرد که داده‌های رده‌های عمده اقتصادی کالا برای تکمیل خلاصه داده‌های صادرات و واردات بر اساس بخش‌هایی از طبقه‌بندی استاندارد تجارت بین‌الملل (SITC) گردآوری شوند. این رده‌ها شامل غذا، تولیدات صنعتی، تجهیزات سرمایه‌ای و کالاهای مصرفی بادوام و بی‌دوام است. ۳- بر اساس درخواست کمیسیون، نسخه تجدید نظر شده BEC در پانزدهمین جلسه تهیه شد. این نسخه در هفت رده عمده گردآوری شده بود که شامل پنج رده اصلی به علاوه «سوخت‌ها و روان‌کننده‌ها» و «تجهیزات حمل و نقل» می‌شود. (به جدول ۱ مراجعه نمایید). در داخل رده‌های «کالاهای سرمایه‌ای» و «تجهیزات حمل و نقل» تمایز بیشتری

بین تجهیزات تکمیل شده و «قطعات و لوازم جانبی» ایجاد شده است. در داخل رده‌های «مواد غذایی و نوشیدنی‌ها»، «تولیدات صنعتی (غیر از غذاها)» و «سوخت‌ها و روان‌کننده‌ها» تمایزی بین کالاهای خام و فناوری شده در نظر گرفته شده است. در داخل رده‌های «غذای خام و نوشیدنی‌ها»، «غذای فراوری شده و نوشیدنی‌ها» و «تجهیزات حمل و نقل (بجز وسایل نقلیه مسافری)» تفاوتی بین کالاهای برای استفاده در صنعت و یا خانوار قائل شده است. کمیسیون بر این عقیده بود که تفاوت بین کالاهای صنعتی و مصرف نهایی خانوار نمی‌تواند برای «بنزین» (گازوئیل) یا «وسایل نقلیه مسافری» در نظر گرفته شود. در نهایت، کمیسیون تعریف بهتری برای تفاوت بین کالاهای مصرفی بادوام و بی‌دوام درخواست کرد که نتیجه آن تولید یک زیر رده «کم‌دوام» داخل رده «کالاهای مصرفی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر» بود.

۴- لیست نهایی از رده‌های محصولات در گزارش^۲ دبیر کل در شانزدهمین جلسه کمیسیون در سال ۱۹۷۰ پیشنهاد شد. نوزده رده حاصل شده پاسخی بود به نکاتی که توسط خود کمیسیون، کشورها و سازمان‌های بین‌المللی پیشنهاد شده بود و به منظور ارائه رده‌هایی که تا حد امکان قابلیت مقایسه‌پذیری با سطوح قبلی سیستم حساب‌های ملی (SNA) در سه سطح کالاهای سرمایه‌ای، کالاهای واسطه‌ای و کالاهای مصرفی را داشته باشد، طراحی شده است. انتساب موارد در سطوح مصرف نهایی SNA برای «بنزین» (گازوئیل) و «وسایل نقلیه مسافری» به عهده خود استفاده‌کنندگان گذاشته شده است.

۵- پس از در نظر گرفتن سرفصل‌های اصلی بر اساس SITC، BEC اصلی در سال ۱۹۷۱ منتشر شد. هر چند ساختار کلی و پوشش آن بدون تغییر باقیمانده است، تا کنون چهار بار مورد تجدید نظر قرار گرفته است.

۱. اولین تجدید نظر، در سال ۱۹۷۶ و بر اساس تغییرات نسخه دوم SITC منتشر شد.

۲. نسخه دوم، در سال ۱۹۸۴ و بر اساس تغییرات نسخه سوم SITC منتشر شد.
۳. نسخه سوم، در سال ۱۹۸۶ و بر اساس بعضی اشتباهات سهوی نسخه ۱۹۸۴ منتشر شد.
۴. نسخه چهارم، در سال ۲۰۰۲ و بر اساس شرح مفصل‌تری از کالاهایی که در نسخه ۲۰۰۲ طبقه‌بندی HS و راهنمایی کد برای کالاهای اساسی آن تدوین شده بود ارائه شد. (ستون سوم جدول ۱)
- ۶- استانداردهای حسابداری اقتصادی در وبسایت Comtrades UN برای داده‌های سالانه از سال ۱۹۹۵ به بعد موجود است. اطلاعات هر یک از سه سطح و همه زیررده‌ها نیز در جدول ۱ موجود است.

جدول ۱. نسخه چهارم BEC، رده‌های یکتا و رده‌های SNA آن

رده‌های اصلی در SNA	رده‌های یکتا	طبقه‌بندی کالاها بر اساس رده‌های عمده اقتصادی
		۱. مواد غذایی و نوشیدنی‌ها
		۱۱. خام
واسطه‌ای	۱	۱۱۱. به طور عمده برای صنعت
مصرفی	۲	۱۱۲. به طور عمده برای مصرف خانوار
		۱۲. فراوری شده
واسطه‌ای	۳	۱۲۱. به طور عمده برای صنعت
مصرفی	۴	۱۲۲. به طور عمده برای مصرف خانوار
		۲. تولیدات صنعتی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر
واسطه‌ای	۵	۲۱. خام
واسطه‌ای	۶	۲۲. فراوری شده
		۳. سوخت‌ها و روان‌کننده‌ها
واسطه‌ای	۷	۳۱. خام
		۳۲. فراوری شده
نامشخص	۸	۳۲۱. بنزین
واسطه‌ای	۹	۳۲۲. سایر
		۴. کالاهای سرمایه‌ای (بجز وسایل نقلیه) و قطعات و لوازم جانبی آن
سرمایه‌ای	۱۰	۴۱. کالاهای سرمایه‌ای (بجز وسایل نقلیه)
واسطه‌ای	۱۱	۴۲. قطعات و لوازم جانبی
		۵. وسایل نقلیه، قطعات و لوازم جانبی
نامشخص	۱۲	۵۱. وسایل نقلیه مسافری
		۵۲. سایر
سرمایه‌ای	۱۳	۵۲۱. صنعتی
مصرفی	۱۴	۵۲۲. غیر صنعتی
واسطه‌ای	۱۵	۵۳. قطعات و لوازم جانبی
		۶. کالاهای مصرفی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر
مصرفی	۱۶	۶۱. بادوام
مصرفی	۱۷	۶۲. کم‌دوام
مصرفی	۱۸	۶۳. بی‌دوام
نامشخص	۱۹	۷. کالاهای طبقه‌بندی نشده در جای دیگر

ب. توسعه‌های اخیر

۷- BEC اولین بار در سال ۱۹۶۵ ارائه و در سال ۱۹۷۱ توسط کمیسیون آمار سازمان ملل پذیرفته شد. علیرغم چهار بار تجدید نظر، بهنگام‌سازی طبقه‌بندی‌های محصولات^۳، تغییرات خاص در تجارت بین‌المللی و استانداردهای حسابداری اقتصادی ساختار و پوشش BEC بدون تغییر باقی مانده است^۴.

۸- علاوه بر افزایش شدید در مقیاس تجارت بین‌المللی در دهه‌های اخیر، دو تغییر مهم در مشخصات آن صورت گرفته است. اولی، تجارت خدمات مهم‌تر شده است مانند خدمات تعبیه شده در کالاهای با محتوای مالکیت معنوی بالا. دومی، کسب و کار، مخصوصاً شرکت‌های بزرگ، عملیات خود را از طریق تعدادی از کشورها در زنجیره‌های ارزش جهانی پیچیده سازماندهی کرده‌اند. به جای اینکه تولید کالاهای واسطه‌ای و نهایی در یک کشور صادر کننده اتفاق بیافتد، صادرات می‌تواند دربردارنده منابع کالاها و خدمات از هر تعداد از کشورها باشد. بنا بر این ارزش‌ها و ویژگی‌های صادرات به طور کامل منعکس کننده قابلیت‌های تولیدی و فنی صادرکننده نخواهد بود، به دلیل زنجیره‌های ارزش جهانی و افزایش جریان کالاهای خام، تجارت کل در محصولات واسطه‌ای سریع‌تر از GDP جهانی در دو دهه اخیر افزایش یافته است. زمانی که ارزش در کشورهای متعدد که پیشگام مصرف نهایی هستند اضافه می‌شود، ارزش موجود در کالاها و خدمات واسطه‌ای می‌تواند بیشتر از یک‌بار در آمارهای صادرات محاسبه شود^۵.

۹- در پاسخ به این تغییرات، پنجمین نسخه از BEC، جامع‌تر از نسخه‌های قبلی آن است.

۳- این طبقه‌بندی‌ها طبقه‌بندی استاندارد تجارت بین‌الملل (SITC) و سیستم هماهنگ کدگذاری و توصیف کالا (HS) نامیده می‌شوند.

۴- این استاندارد شامل سیستم حساب‌های ملی ۲۰۰۸ و ششمین نسخه از کتابچه راهنمای تراز پرداخت است به عنوان مثال پیاده‌سازی دقیق تغییرات قوانین مالکیت، معرفی یک بخش جدید خدمات تولید در آمارهای تجارت خدمات و تغییر بازرگانی از خدمات به کالاها.

۵- زمانی که بحران مالی در سال ۲۰۰۹-۲۰۰۸ باعث سقوط بسیار بزرگ‌تر تجارت در مقایسه با GDP شد، تفاوت تا حدی منجر به «دوباره شماری» تجارت در محصولات واسطه‌ای شد.

- در این نسخه خدمات و به تبع آن محصولات، به جای کالا مورد استفاده قرار می‌گیرد.
  - این نسخه یک سطح جدید از رده‌های عمده اقتصادی بر اساس خروجی اصلی صنایع مربوطه به منظور تسهیل تجزیه و تحلیل گسترده‌ای از تجارت و تولید ارائه می‌نماید.
  - این نسخه مصرف نهایی SNA را به عنوان یک بعد مجزا در نظر می‌گیرد.
  - این نسخه یک متغیر جدید (یک بعد مشخصات) به منظور تمایز قائل شدن بین واسطه‌ای‌هایی که عام (عمومی) هستند (به عنوان مثال مصرف در سراسر طیف گسترده‌ای از صنایع) از آنهایی که خاص هستند (که به طور معمول در یک صنعت خاص استفاده می‌شوند) اضافه کرده است.
- ۱۰- کتابچه راهنما شامل پنج بخش و دو ضمیمه است. بخش ۲ انگیزه اصلی برای تدوین این طبقه‌بندی را مورد بحث قرار می‌دهد. بخش ۳ جزئیات بُعد جدید نسخه پنجم BEC را توضیح می‌دهد. در حالیکه بخش ۴ به طور خلاصه اطلاعات تألیف و بخش ۵ نیز ارتباط آن را با سایر طبقه‌بندی‌ها نشان می‌دهد. ضمایم ساختار کامل و کدهای نسخه پنجم طبقه‌بندی BEC و ارتباط آن با کالاهای موجود در HS و خدمات موجود در CPC را نشان می‌دهد.

۲- انگیزه تجدید نظر BEC

الف. تصمیم اتخاذ شده توسط کمیسیون آمار سازمان ملل متحد

۱۱- در جلسه ۳۴ در سال ۲۰۱۳، کمیسیون آماری سازمان ملل متحد با طرح پیشنهادی گروه کارشناسی طبقه‌بندی‌های بین‌المللی آماری موافقت کرد. این گروه، تجدید نظر در طبقه‌بندی BEC و ایجاد یک زیرگروه^۶ فنی نسخه پنجم را پیشنهاد دادند. بنا بر این چهار زمینه زیر برای بهبود پیشنهاد شد:

- (۱) تعریف مجدد ساختار BEC برای انعکاس بهتر واقعیت اقتصاد کنونی
- (۲) گسترش دامنه BEC که علاوه بر کالاها شامل خدمات نیز بشود. البته با توجه بیشتر به کالاهای واسطه‌ای.
- (۳) ارتقای موارد توضیحی برای کمک به مولفان و استفاده‌کنندگان از داده‌های منتشر شده بر اساس BEC

(۴) ارائه جداول مقایسه‌ای برای برقراری ارتباط بین BEC و سایر طبقه‌بندی‌ها

۱۲- در چهل و هفتمین جلسه کمیسیون آمار پنجمین تجدید نظر از طبقه‌بندی براساس رده‌های عمده اقتصادی برای استفاده به عنوان طبقه‌بندی آماری بین‌المللی تحت تصمیم شماره ۴۷/۱۰۸ امضا شد.^۷

۶- افراد زیرگروه فنی در قسمت سپاسگزاری آمده است.

۷- مراجعه کنید به <http://unstats.un.org/unsd/statcom/47th-session/documents/Report-on-the-47th-session-of-the-statistical-commission-E.pdf>

ب. چه کسانی و برای چه اهدافی از BEC استفاده می‌کنند؟

۱۳- تجدید نظر موثر از BEC مستلزم درک درستی از کاربردها و محدودیت‌های آن است. در مرور ادبیات^۸ که از سال ۱۹۷۱ تا ۲۰۱۵ صورت گرفته است بیشتر از پانصد مقاله و گزارش به BEC ارجاع داده شده که بیشتر از ۸۰ درصد آنها بعد از سال ۲۰۰۰ اتفاق افتاده است. در حالی که این نقل قول‌ها طیف وسیعی از نشریات سیاسی و مجلات علمی^۹ را شامل می‌شود، تمرکز اصلی بر روی توصیف، ارزیابی و توضیح الگوهای مشاهده شده در تجارت بین‌الملل، اثرات تعرفه، سیاست‌های تجاری و اقتصاد توسعه بوده است. یکی از مهم‌ترین بخش‌های تحقیقات، تجارت درون صنعتی است که با شناسایی تمایل کشورهای برای تجارت محصولات مشابه، برخی از فرضیات طولانی مدت در مورد مزیت نسبی و تخصصی تجارت بین‌الملل را به چالش کشیده است. در حالی که برخی از این پژوهش‌ها بر تمایزات ظریف بین محصولات همگن (به عنوان مثال، تجارت در برندهای مختلف از خودروهای سواری) به بعضی منابع داده وابسته است، و بعضی به دیگر منابع داده، BEC به بینش تطبیقی به تغییرات در تجارت درون صنعتی عمودی و افقی می‌پردازد (به عنوان مثال در میان صنایع و رده‌های طبقه‌بندی BEC).

۱۴- علاوه بر مفید بودن BEC به عنوان یک ابزار تجزیه و تحلیل تجارت و سیاست‌های تجاری، این طبقه‌بندی به طور گسترده‌ای برای تجزیه و تحلیل در سیستم‌های آماری نیز به کار می‌رود. به طور خاص، طبقه‌بندی مصرف نهایی کالاهای وارداتی که توسط BEC تهیه شده است در تجزیه و تحلیل جریان کالا برای تدوین برآوردهای حساب‌های ملی از محصول ناخالص داخلی (GDP) استفاده می‌شود و به ویژه برای تدوین جداول عرضه و

۸ - مروری بر این مراجع توسط بخش آماری سازمان ملل متحد UNSD را در سایت <http://unstats.un.org/unsd/trade/BEC/> ملاحظه نمایید.

۹ - به عنوان مثال به مجلات زیر مراجعه کنید:

اقتصاد بین‌الملل، اقتصاد چین، مجله اقتصاد یکپارچه، بررسی اقتصاد جهانی، مجله اقتصاد توسعه، بازارهای نوظهور امور مالی و تجارت، کسب و کار و تاریخ اقتصادی، تعدد بررسی درآمد و ثروت، بررسی اقتصاد جهانی، مجله بین‌المللی ادبیات برنامه‌ریزی توسعه، جهان اقتصاد، مجله اقتصاد، کشورهای آفریقایی، اقتصاد بین‌الملل، چین و اقتصاد جهانی و مجله تجارت بین‌الملل

مصرف ملی، مورد استفاده قرار می‌گیرد. این روش بر اساس این فرضیه که ارتباط منحصر به فردی بین هر محصول و طبقه‌بندی مبتنی بر استفاده‌کننده غایی آن وجود دارد کار می‌کند که اجازه می‌دهد در یک چهارچوب عرضه - مصرف، به هر یک از مصارف واسطه‌ای، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، یا دیگر مصارف نهایی اختصاص داده شود.

۱۵- البته عدم برقراری همیشگی فرض نیازمندی حسابداران ملی برای بررسی و تعدیل طبقه‌بندی‌های مبتنی بر استفاده غایی BEC با استفاده از منابع داده‌های تکمیلی، فرضی به رسمیت شناخته شده است. به عنوان مثال حتی اگر یک محصول بر اساس طبیعت خود یک محصول خاص است این بدین معنی نیست که ۱۰۰ درصد از عرضه کل محصول توسط خانوارهای خصوصی خریداری شده است. موز قطعاً توسط مصرف‌کنندگان خریداری شده، اما همچنان ممکن است سهم معینی از کل واردات موز، به عنوان مصرف واسطه در صنعت مواد غذایی و رستوران استفاده شود. این دوگانگی از استفاده به طور طبیعی تعدادی از گروه‌های کالا (از لحاظ نظری همه) را به درجات مختلف تحت تاثیر قرار می‌دهد. رایانه‌های شخصی به عنوان مثال به خانوارها و کسب و کار به عنوان سرمایه‌گذاری سرمایه ثابت به فروش می‌رسد اما می‌تواند به عنوان مصرف واسطه‌ای ثبت شود زمانی که به سیستم‌های فناوری بزرگ‌تر صنعتی و سیستم‌های شرکت‌های بزرگ فناوری به کاربران به عنوان محصولات نهایی پس از آن فروخته می‌شود. در واقع، این به دلیل ابهامات کاربرد دوگانه است (به طور اخص آنهایی که استفاده از آنها در یک رده خاص به طور نامتناسبی در نظر گرفته نشده است) که نسخه‌های قبلی BEC رده‌های مصرف نهایی را به خودروهایی سواری و وسایل نقلیه مسافری اختصاص نداده بود.

پ. توسعه ساختار BEC

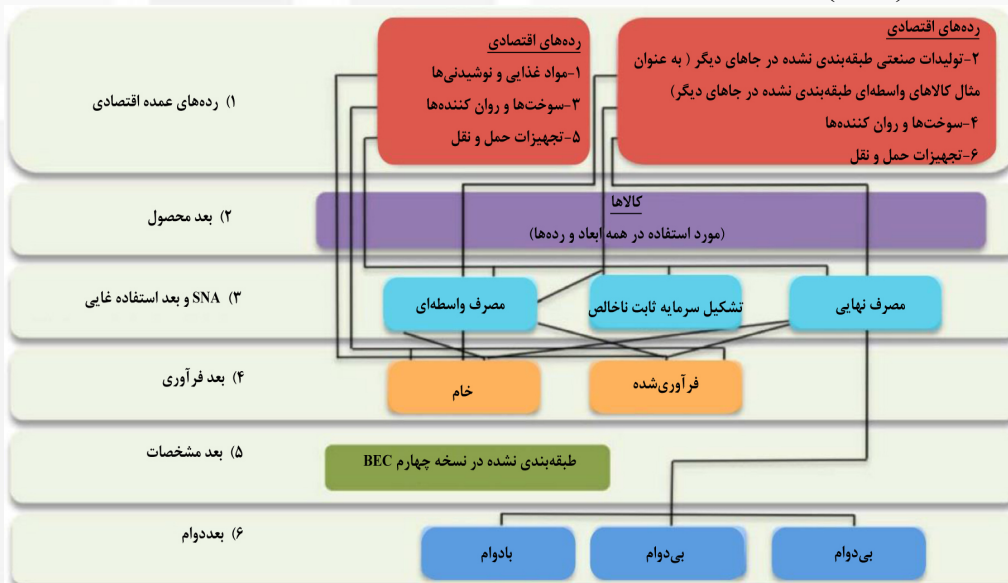
۱۶- انگیزه تجدیدنظر و ارتقای روند BEC تعدادی از عوامل را بهبود بخشیده است. شاید مهم‌ترین این عوامل نیاز به معرفی شفافیت و سادگی در ساختار BEC است. این ساده و

آسان‌سازی را می‌توان در شکل ۱ مشاهده کرد. این شکل روابط پیچیده و گیج‌کننده بین دسته‌ها را در نسخه چهارم طبقه‌بندی BEC نشان می‌دهد. در عوض در شکل ۲ می‌توان سلسله مراتب منطقی نسخه پنجم طبقه‌بندی BEC را مشاهده نمود. به طور قطع در نسخه تجدیدنظر شده، جدایی کامل بین اقتصاد و رده‌های مصرف نهایی ایجاد شده است. همچنین نسخه مذکور فرصت معرفی یک متغیر جدید (بعد مشخصات) برای کمک به تجزیه و تحلیل زنجیره ارزش جهانی را فراهم می‌سازد.

۱۷- از آنجا که ساختار جدید نسخه پنجم طبقه‌بندی BEC تفکیک واضحی از رده‌های اقتصادی بر اساس زمینه محصولات و رده‌های استفاده غایی ارائه می‌کند، تفسیر آن نیز راحت‌تر خواهد بود. نسخه چهارم BEC متکی بر رویکرد ترکیبی گیج‌کننده‌ای است که برخی از رده‌های عمده اقتصادی را بر اساس ویژگی‌های کالا (مواد غذایی و نوشیدنی، سوخت و روان‌کننده، تجهیزات حمل و نقل) با اتصال بیشتر به رده‌های استفاده غایی تعریف می‌کند، در حالیکه سایر آنها بر اساس استفاده غایی‌شان و شامل رده‌های عمده سطح بالا تعریف شده‌اند (تولیدات صنعتی / کالاهای سرمایه‌ای و کالاهای مصرفی). به عبارت دیگر استفاده غایی هم در نسخه چهارم BEC به عنوان رده‌های سطح بالا و هم به عنوان زیرمجموعه زیررده از دیگر رده‌های سطح بالای اقتصادی ظاهر می‌شود.

۱۸- ساختار جدید BEC امکان شناسایی استفاده غایی در درون هر رده عمده را فراهم می‌آورد به عنوان مثال، کاربران قادر به شناسایی تشکیل سرمایه در رده‌های اقتصادی از قبیل ساختمان و فناوری اطلاعات و ارتباطات خواهند بود (تشکیل سرمایه یک رده واحد بر اساس نسخه چهارم BEC است). به دلیل تفاوت‌های قابل توجه در قیمت و استهلاک، تجهیزات سرمایه‌ای در سراسر رده‌های اقتصادی موضوعی مهم در نظر گرفته می‌شود. به عنوان مثال، فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌طور کلی کاهش در قیمت‌ها و نرخ بالای استهلاک را تجربه می‌کند در حالیکه ساختمان به طول معمول استهلاک کم و افزایش قیمت در تجهیزات سرمایه‌ای را تجربه می‌نماید.

۱۹- با تعریف کردن رده‌های عمده اقتصادی به طور کامل بر اساس محصولات اساسی (به جای ادغام آن با رده‌های استفاده غایی همانگونه که به عنوان موردی در تجدید نظر قبلی مد نظر بود) نسخه پنجم BEC امکان مقایسه‌پذیری بین‌المللی را بیشتر فراهم خواهد کرد. چرا که محصولات موجود در یک رده اقتصادی با طبقه‌بندی‌هایی که توسط اعضای جامعه آماری جهانی به توافق رسیده است، در تطابق خواهد بود. این طبقه‌بندی‌ها مانند سیستم هماهنگ کدگذاری و توصیف کالا (BEC) و طبقه‌بندی محوری محصولات و خدمات (CPC) است.

شکل ۱- ارتباطات نسخه چهارم BEC

۲۰- همانگونه که قبلاً ذکر شد، تخصیص محصولات به رده‌های استفاده غایی همراه با بعضی از چالش‌های کوچک همراه است. برای بسیاری از محصولات، رده استفاده غایی مربوطه کاملاً واضح است. در چنین مواردی یک جدول مقایسه‌ای ساده بین HS (و CPC) و BEC برای تعریف استفاده غایی کافی خواهد بود. با این حال، محصولاتی که مصرف نهایی آنها واضح نیست برای تعریف مصرف نهایی متناسب، از شیوه مناسب در حساب‌های ملی استفاده می‌شود.

شکل ۲- ارتباطات نسخه پنجم BEC

ت. موارد مشمول خدمات در نسخه پنجم BEC

۲۱- رشد روزافزون خدمات نیاز به اضافه کردن آنها در بعد محصول BEC را باعث شده است. تقریباً همه مشخصات تعریف شده خدمات، یعنی آنها که غیر قابل تجارت، غیر انبار شدنی، سفارشی و غیر حساس به رقابت قیمت هستند به نحوی قابل تغییر هستند که تجارت بین‌الملل را امکان‌پذیر و محرک می‌سازند. خدمات مرکز توجه رقابت‌های شدید بین‌المللی و نوآوری‌های پویا هستند و در نتیجه علاقه رو به رشد سیاست‌مداران را به خود جلب کرده‌اند.

۲۲- با استانداردسازی، کالایی شدن و افزایش مقیاس، نهاده نیروی کار در بخش خدمات نسبت به هزینه‌ها حساس‌تر شده‌اند و این امر باعث شده که شرکت‌های سرمایه‌گذاری برای بهره‌گیری از گزینه منابع جدید داخلی و بین‌المللی برای دامنه وسیعی از خدمات و عملکرد کسب و کار از جمله برنامه‌نویسی نرم‌افزار، وظایف اداری «دفتر پشتیبانی» خرید و فروش، خدمات به مشتریان و حتی مواردی از تحقیق و توسعه انگیزه داشته باشند.

اقتصادهایی مانند هند و فیلیپین برای رشد اقتصادی بر صادرات خدمات و خدماتی که شامل سهم بیشتری از تولید و مصرف کالاهاست تکیه می‌کنند. به این دلایل، به این اجماع رسیده شد که زمان آن رسیده است که خدمات در طبقه‌بندی BEC وارد شود.

ث. BEC و تجزیه و تحلیل زنجیره ارزش جهانی

۲۳- ظهور زنجیره‌های ارزش جهانی تمایز تحلیلی بین تجارت کالاهای واسطه‌ای و تجارت کالاهای نهایی را مهم‌تر ساخته است.^{۱۰} تجارت برحسب رده‌های استفاده‌گایی روابط دو جانبه در تجارت محصولات واسطه‌ای و نهایی را که برای درک پویایی روند معاصر در تجارت بین‌الملل و جهانی شدن مهم است را برجسته می‌نماید. تصویر کامل‌تری از این قبیل ارتباطات متقابل اقتصادی، توسعه جداول داده و ستانده جهانی و شاخص‌های تجارت در ارزش افزوده (TIVA)، از قبیل ورود محتوای صادرات است.^{۱۱}

۲۴- با این حال محققان دریافتند تعریف مصرف واسطه در نسخه چهارم BEC برای بررسی مشارکت زنجیره ارزش جهانی^{۱۲} حتی با زیرطبقه واسطه‌ای خام و فراوری شده در سه رده عمده (مواد غذایی و نوشیدنی‌ها، تولیدات صنعتی و سوخت‌ها و روان‌کننده‌ها) بیش از حد عمده در نظر گرفته شده است. مفید بودن رده کالای واسطه‌ای «فراوری‌شده» در نسخه چهارم طبقه‌بندی BEC به عنوان یک نماینده برای تجارت زنجیره جهانی مرتبط

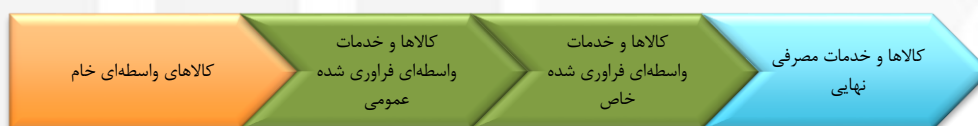
۱۰ - در استفاده از اصطلاح زنجیره‌های ارزش جهانی، منظور اشاره به نوار گسترده‌ای از ادبیات تجزیه و تحلیل پدیده‌های تقریباً مشابه در زمان‌های گوناگون است که به عنوان مشارکت در تولید، تخصصی‌سازی عمودی، تفکیک و تجزیه و تولید برون مرز سپاری، تجارت در ارزش‌افزوده در نظر گرفته می‌شود.

۱۱ - Miroudot و همکاران (۲۰۰۹)، OECD (۲۰۱۲)، WTO (۲۰۱۱) و Escaith (۲۰۱۴) نمونه‌هایی از تحقیقات مرتبط با GVC هستند که در آن شناسایی کالاهای واسطه نقش مهمی ایفا می‌کنند.

۱۲ - برای مثال به این موارد مراجعه کنید Iishi و Yi (۲۰۰۱) در «ماهیت و رشد تخصصی عمودی در تجارت جهانی» یا Yeays (۱۹۹۸) «چقدر اشتراک‌گذاری تولید جهانی بزرگ است».

به صراحت بررسی شده است^{۱۳}. مشخص شده است که رده کالاهای واسطه‌ای شامل بسیاری از محصولات عمومی با قیمت‌های منتشر شده مرجع (به عنوان مثال عدل پنبه، روغن بزرگ) و یا مواردی که در حراج فروخته می‌شود، مانند محصولات واسطه‌ای پیچیده در نظر گرفته شده برای استفاده در صنایع خاص و برای محصول نهایی خاص (به عنوان مثال قطعات خودرو ساخته شده برای یک نام تجاری خاص یا مدل خودرو) در نظر گرفته می‌شود.

۲۵- شکل ۳ نشان می‌دهد چگونه یک طبقه‌بندی کلی از ارزش افزوده را می‌توان از ساختار نسخه پنجم BEC استخراج کرد. این مدل با واسطه‌ای‌های خام در بعد فراوری به دنبال افزایش ویژگی محصول نهایی در بعد مشخصات (عمومی و پس از آن واسطه‌ای خاص فراوری شده) آغاز می‌شود و با کالاها و خدمات مصرفی نهایی همانطور که در شکل ۳ نشان داده شده است پایان می‌یابد.

شکل ۳- نسخه پنجم BEC، زنجیره ارزش افزوده

۱۳ - مراجعه کنید به Timothy، Sturgeon و Olga Memedovic (۲۰۱۰)، «ترسیم زنجیره‌های ارزش جهانی: تجارت کالاهای واسطه‌ای و تغییرات ساختاری در اقتصاد جهان». تعرفه UNIDO ۰۵/۲۰۱۰.

۳- ساختار نسخه پنجم BEC

الف. ابعاد رده‌های عمده اقتصادی - سطح بالا

۲۶- بر اساس درخواست کمیسیون آماری، رده‌های عمده اقتصادی باید مربوط به واقعیت‌های حاضر اقتصادی باشند. طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی فعالیت‌های اقتصادی (ISIC) می‌تواند پایه‌ای برای ساختار رده‌های عمده اقتصادی باشد. زیرا ISIC نشان‌دهنده ساختار اقتصادی جوامع است و تعریف فعالیت اقتصادی در ISIC نوع تولید انجام شده توسط واحدهای اقتصادی (جایی که این واحدها می‌تواند به صورت یک گروه، صنایع را شکل دهند) را منعکس می‌کند. صنایع مذکور می‌تواند به طور خاص نوع خاصی از کالاها و خدمات را تولید کند. در این روش توضیحاتی از (سطوح بالای) رده‌های اقتصادی نسخه پنجم BEC از رده‌های ISIC و در فصل‌های اصلی مربوطه در HS (برای کالاها) و CPC (برای خدمات) مشتق شده است. در حالیکه CPC شامل کالا هم می‌شود. ارتباط BEC با HS برای طبقه‌بندی کالاها به علت وجود جزئیات اضافه در HS ترجیح داده شده است.

۲۷- وبسایت UNSD^{۱۴} ایجاد شده برای BEC جزئیات کامل کدهای محصولات HS و CPC را شامل رده‌های بالایی BEC و ارتباطشان با کدهای نسخه چهارم ISIC، نشان می‌دهد. این رابطه با ISIC باید به عنوان یک ارتباط بین بخش‌های اقتصادی (ISIC) و کالاها و خدمات (BEC) که به طور معمول تولید می‌شوند در نظر گرفته شود. ارتباطات کامل HS و CPC با ۶ بعد BEC در دسترس است و در وبسایت UN، بخش آماری نگاه‌داشته خواهد شد. این نگهداری به توصیه‌های اضافی از کارشناسان صنعت در استفاده غایی رده‌های کالاهای معین HS اشاره خواهد داشت. همچنین با تغییرات نسخه جدید طبقه‌بندی HS که به‌زودی به نسخه ۲۰۱۷ تغییر خواهد کرد، مطابقت خواهد داشت.

۱۴ - مراجعه کنید به <http://unstats.un.org/unsd/trade/BEC/>

ب. بُعد محصول - سطح دوم

بعد محصول دارای دو رده است: (۱) کالاها، (۲) خدمات؛ این تمایز فقط در کاربرد غایی در مصرف واسطه و نهایی است؛ خدمت در تشکیل سرمایه ثابت ناخالص صدق نمی‌کند. ۲۸- منظور از محصولات در SNA سال ۲۰۰۸، کالا، خدمات و دانش تولید محصول است. سطح دوم طبقه‌بندی BEC فقط به کالاها و خدمات اشاره می‌کند که خدمات مشتمل بر دانش می‌شود. به عبارت دیگر نسخه پنجم BEC از تعریف کالاها در SNA پیروی می‌کند و خدمات را ترکیبی از تعریف SNA از خدمات و محصولات دانش محتوا در نظر می‌گیرد. تعاریف SNA به شرح زیر است.

۲۹- SNA کالاها^{۱۵} را به عنوان اشیاء فیزیکی در نظر می‌گیرد که برای آنها تقاضا وجود دارد، بر آنها حقوق مالکیت می‌تواند ایجاد شود و مالکیت آنها می‌تواند با درگیر شدن در تراکنش‌های بازار از یک واحد نهادی به واحد نهادی دیگر تغییر یابد. کالاها به این منظور مورد تقاضا قرار می‌گیرند که ممکن است برای ارضای نیازها یا خواسته‌های خانوارها یا جامعه یا برای تولید دیگر کالاها و خدمات به کار رود. تولید و مبادله کالاها فعالیت‌های کاملاً متمایزی هستند، بعضی از کالاها ممکن است هیچ وقت مبادله نشوند در حالی که بعضی دیگر ممکن است به دفعات زیاد خرید و فروش شوند. تولید یک کالا همیشه می‌تواند از فروش یا بافروش بعدی آن جدا باشد.

۳۰- SNA خدمات را نتیجه یک فعالیت تولیدی تعریف می‌کند که شرایط واحدهای مصرف‌کننده را تغییر می‌دهد یا مبادله محصولات یا دارایی‌های مالی را تسهیل می‌کند. این نوع از خدمات را می‌توان به ترتیب به عنوان خدمات ایجاد تغییر مؤثر و خدمات حاشیه‌ای نام برد. خدمات ایجاد تغییر مؤثر، ستانده‌هایی هستند که بر اساس سفارش تولید می‌شوند و به طول معمول تغییرات مؤثری هستند که توسط فعالیت‌های تولیدکنندگان بنا به تقاضای مصرف‌کنندگان در شرایط واحدهای مصرف‌کننده ایجاد

۱۵- به SNA سال ۲۰۰۸، بخش ۶، پاراگراف ۲۲-۱۵ مراجعه کنید.

می‌شوند. خدمات ایجاد تغییر مؤثر، بنگاه‌های مجزایی که بتوان بر آنها حق مالکیت ایجاد کرد نیستند. آنها جدا از تولیدشان نمی‌توانند داد و ستد شوند. زمانی که تولیدشان کامل می‌شود باید به مصرف‌کنندگان ارائه شوند.

۳۱- همانگونه که قبلاً ذکر شد نسخه پنجم طبقه‌بندی BEC شامل محصولات دانش محتوا در دسته خدمات آن است. محصولات دانش محتوا در SNA سال ۲۰۰۸ به عنوان آن دسته از محصولات که شامل ارائه، ذخیره‌سازی، ارتباطات و اشاعه اطلاعات، مشاوره و سرگرمی به نحوی که واحد مصرف‌کننده بتواند به صورت مستمر به دانش دسترسی داشته باشد، تعریف می‌شود. محصولات دانش محتوا شامل اخبار، گزارش‌های مشاوره‌ای، برنامه‌های کامپیوتری، فیلم، موسیقی و غیره هستند، ستانده این صنایع که بتوان حق مالکیت بر آنها ایجاد کرد معمولاً به صورت اشیاء فیزیکی (اعم از کاغذی یا رسانه الکتریکی) ذخیره می‌شوند که می‌توانند مانند کالاهای عادی داد و ستد شوند. اینها دارای بسیاری از ویژگی‌های کالا هستند که می‌تواند بر آنها حقوق مالکیت ایجاد کرد و آنها می‌توانند به طور مستمر مورد استفاده قرار گیرند. این محصولات اعم از اینکه به عنوان کالا شناخته شوند یا خدمت، دارای این ویژگی اساسی مشترک هستند که می‌توانند توسط واحدی تولید شده و به واحد دیگر عرضه شوند. از این رو امکان تقسیم نیروی کار و پدید آمدن بازارها را فراهم می‌سازند. زمانی که این تقسیم‌بندی نیروی کار در حوزه بین‌المللی صورت می‌گیرد تبدیل به زنجیره ارزش جهانی می‌شود.

پ. بعد استفاده غایی در SNA - سطح سوم

دارای سه رده است: (۱) مصرف واسطه (۲) تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (۳) مصرف نهایی
۳۲- سطح سوم طبقه‌بندی BEC تمایز بین رده‌های مصرف نهایی است. همانگونه که قبلاً ذکر شد، ساختار پیشنهادی BEC با نسخه‌های قبلی متفاوت است که در آن رده‌های

مصرف نهایی به طور مستقل طبقه‌بندی شده‌اند؛ هیچ رده مصرف نهایی از یک رده عمده تشکیل نشده است و هر رده اقتصادی توسط مصرف نهایی به طور کامل قابل تجزیه است. ۳۳- مصرف فعلیتی است که در آن واحدهای نهادهای کالاها و خدمات را استفاده می‌کنند، ولی دو نوع مصرف کاملاً متفاوت با یکدیگر وجود دارد، مصرف واسطه، از کالاها و خدماتی تشکیل شده است که طی دوره حسابداری در جریان تولید مصرف می‌شوند. مصرف نهایی، از کالاها و خدماتی تشکیل شده است که توسط خانوارهای فردی یا کل جامعه برای برآورد نیازها یا خواسته‌های فردی یا جمعی آنها استفاده می‌شوند. فعالیت تشکیل سرمایه ناخالص، مانند مصرف واسطه محدود به واحدهای نهادهای به دلیل توانایی آنها به عنوان تولیدکننده است که به صورت ارزش تحصیل منهای ارزش واگذاری دارایی‌های ثابت تعریف می‌شود. دارایی‌های ثابت، دارایی‌های تولید شده (نظیر ماشین‌آلات، تجهیزات، ساختمان‌ها یا سایر بناها) هستند که در دوره‌های حسابداری متعددی (بیش از یک سال) به طور مکرر یا مستمر در تولید استفاده می‌شوند. فرق بین مصرف واسطه و تشکیل سرمایه ناخالص بستگی به این دارد که کالاها و خدمات استفاده شده در دوره حسابداری به طور کامل مصرف می‌شوند یا خیر. اگر مصرف می‌شوند، مصرف آنها مبادلات جاری بوده به عنوان مصرف واسطه ثبت می‌شود؛ در غیر اینصورت مبادلات آنها انباشت بوده و در حساب سرمایه ثبت می‌شود.

۳۴- ماهیت و هدف کلی از تشخیص تشکیل سرمایه ثابت و ناخالص و مصرف، اعم از واسطه یا نهایی، روشن است. این تشخیص برای تحلیل و سیاست‌گذاری‌های اقتصادی موضوع مهمی است. با این حال، تعیین مرز بین مصرف و تشکیل سرمایه ثبت ناخالص در عمل همیشه آسان نیست. برخی فعالیت‌ها دارای عناصری هستند که به نظر می‌رسد مصرف باشند و در عین حال دارای عناصر دیگری هستند که آنها را تشکیل سرمایه جلوه می‌دهد.

ت. بعد ویژگی - سطح چهارم

دارای دو رده است: (۱) خام و (۲) فراوری شده؛ این تمایز تنها برای کالاها و مصرف واسطه‌ای و نهایی به کار برده می‌شود.

۳۵- در سطح چهارم طبقه‌بندی BEC تفاوت بین کالای خام و فراوری شده در نظر گرفته شده است. این تمایز فقط در محصولات به کار برده می‌شود. تعریف خام در مقابل فراوری شده از فرمول اصلی^{۱۶} BEC گرفته شده است. کالاهای خام آنهایی هستند که به صورت ذاتی محصولاتی از بخش‌های اولیه اقتصاد هستند. به عنوان مثال، کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری و دیگر صنایع استخراجی. با این حال، کالاهایی که ذاتاً محصولات بخش‌های دیگر هستند، از قبیل تولید، که در آن محصول دستخوش یک تغییر کوچک می‌شود، هنوز به عنوان «خام» در مواردی که تقریباً همه ارزش محصول مرتبط با قسمت‌های اصلی اقتصاد در ارتباط است، در نظر گرفته می‌شود. به عنوان مثال، پنبه زمانی که پاک می‌شود دستخوش تغییرات فیزیکی می‌شود. اما از آنجایی که بیشتر ارزش پنبه پاک شده از بخش کشاورزی ناشی می‌شود، در طبقه‌بندی BEC به عنوان کالای خام در نظر گرفته می‌شود. بنا بر این یک کالا به عنوان کالای خام طبقه‌بندی می‌شود اگر محصولی از مزرعه، جنگل و ماهیگیری یا از صنعت استخراج باشد به نحوی که ارزش تبدیل آن تنها یک سهم جزئی داشته باشد.

راهنمای طبقه‌بندی کالاها به عنوان خام و یا فراوری شده می‌تواند در توضیحات مرتبط با عناوین فرعی HS، که از کلماتی مانند «خام»، «تصفیه نشده/طبیعی»، «در فرم اولیه» یا «فشرده شده اما فراوری نشده» برای معرفی آنها استفاده شده است، مورد جستجو قرار گیرد. بازیافت و مواد اوراق و قراضه نیز BEC جزء مواد خام در منظور می‌شود.

۳۶- از سوی دیگر، کنسرو غذاهای آماده، بیشتر ارزششان را از صنعت فراوری غذا به دست می‌آورند و به طور کلی به صورت کالاهای فراوری شده طبقه‌بندی می‌شوند. به طور کلی

اگر یک کالا به عنوان یک کالای خام طبقه‌بندی نشود به عنوان کالای فراوری شده در نظر گرفته می‌شود. بعد فراوری نسخه پنجم BEC، بینشی درمورد موقعیت شرکت‌ها در زنجیره ارزش جهانی ارائه می‌کند. بطور کلی، تولیدکنندگان کالاهای خام در قسمت‌های بالادست (در آغاز زنجیره تولید) زنجیره ارزش افزوده نسبت به شرکت‌هایی که کالاهای خام را برای فراوری‌های آینده به کار می‌برند، قرار دارند. (به شکل ۳ مراجعه کنید)

ت. بُعد مشخصات - سطح پنجم

دارای دو رده است: (۱) عمومی (۲) خاص؛ این تمایز مربوط به کالاهای فراوری شده و خدمات است که عمدتاً شامل مصرف واسطه می‌شود و می‌تواند در بعضی موارد به عنوان تمایز بین کالاهای فراوری شده برای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به کار برده شود.

۳۷- بعد مشخصات بعد جدید طبقه‌بندی BEC است. هدف اصلی آن جدا کردن تجارت کالاهای خام و واسطه‌ای عمومی از تجارت واسطه‌های بسیار خاص است. این تمایز بسیار مفید است زیرا زنجیره‌های ارزش جهانی به صورت بارزی شامل معاملات بین‌المللی در برخی از سطوح واضح همکاری^{۱۷}، به جای معاملات متعارف که بیشتر زیربنای تجارت «سنتی» است، می‌شود. در حالیکه محققان لیست موقتی از محصولات متفاوت و بسیار مشخص گذشته^{۱۸} ارائه داده‌اند، بعد مشخصات نسخه پنجم BEC یک توافق رسمی، بین‌المللی برای این لیست ارائه می‌نماید.

۳۸- از جهت کالاها، واسطه‌ای‌های خاص فراوری شده به شدت وابسته به صنعتی که محصولات ساخته می‌شوند هستند و در برخی موارد شامل اجزا و قطعات سازنده با توجه به شرایط خاص یک یا تعداد کمی از خریداران با یک یا چند کاربری خاص می‌شوند. به عنوان مثال، بسیاری از قطعات خودرو و هواپیما و اجزای پیچیده‌تر الکترونیکی می‌توانند

۱۷ - مراجعه کنید به Gereffi, Gary, John Humphrey, and Timothy Sturgeon, ۲۰۰۵، «حکومت زنجیره‌های

ارزش جهانی»، نقد و بررسی اقتصاد سیاسی بین‌الملل، (۱) ۱۲: ۱۰۴-۷۸

۱۸ - به عنوان مثال مراجعه کنید به Yeats, Alexander, ۱۹۹۸، «چقدر اشتراک‌گذاری تولید جهانی بزرگ است؟» مقاله

پژوهشی سیاست بانک جهانی ۱۸۷۱، ژانویه، همچنین مواردی که در زیر به آن اشاره شده است.

به عنوان محصولات واسطه‌ای توصیف شوند. حتی محصولات ساخته‌شده در دسته‌های استاندارد بزرگ مانند داروها و روش‌های تولید فرایند مداوم مانند مواد شیمیایی و پلاستیکی موجود در انبار را می‌توان خاص در نظر گرفت اگر بر اساس حق ثبت اختراع محافظت شده و بر اساس فرمول خاص تولید شده باشند که دیگران به دلایل قانونی یا قابلیت‌های فنی حق دسترسی به آنها را نداشته باشند. کالاهای واسطه‌ای فراوری‌شده عمومی معمولاً با فاصله نسبت به مناطق بالادست زنجیره ارزش افزوده (همانگونه که در شکل ۳ نشان داده شده است) قرار می‌گیرند. این کالاها، کاربرد گسترده‌تری در صنایع دارند و در نتیجه بیشتر نشان دهنده تجارت متعارف به جای تجارت صراحتاً هماهنگ شده استفاده است که پویاترین بخش زنجیره ارزش جهانی است.

۳۹- تعیین خاص یا عمومی بودن به صورت مورد به مورد بر اساس مشاوره با کارشناسان صنعتی و همچنین بر اساس لیست محصولات مشابه در نظر گرفته شده است. به عنوان مثال Rauch (۱۹۹۹)^{۱۹} سه طبقه محصول در نسخه دوم SITC شناسایی می‌کند: (۱) محصولات همگن، که بر اساس معامله در بورس انجام می‌شود. (۲) قیمت مرجع کالاها با قیمت‌های منتشرشده و (۳) محصولات متفاوت بدون قیمت‌های منتشرشده. برای رسیدن به اهداف BEC، کالاهای واسطه‌ای عمومی می‌تواند با کالاهای همگن و کالاهای با قیمت مرجع مربوط باشد و کالاهای واسطه‌ای خاص با کالاهای متفاوت مربوط باشد.^{۲۰} علاوه بر این، واسطه‌ای‌های خاص که توسط Sturgeon & Memedovic (۲۰۱۰) شناسایی شده، بسیاری از محصولات را شامل می‌شود اما فقط سه بخش صنعت را پوشش داده و به این معنا نیست که جامع است. همچنین لیست «قطعات و لوازم جانبی» که توسط^{۲۱}

۱۹ - مراجعه کنید به Rauch, James E. (۱۹۹۹)، «شبکه‌ها در مقابل بازار در تجارت بین‌الملل» مجله اقتصاد بین‌الملل (۱)، ۴۸، (ژوئن ۱۹۹۹): ۳۵-۷

۲۰ - بعد ویژگی همچنین شبیه به شاخص «پیچیدگی محصول» مرکز توسعه بین‌المللی هاروارد است که با استفاده از میانگین کشورهای مختلف که یک محصول خاص را تولید می‌کنند و میانگین فراگیر دیگر کالاهایی که این کشورها می‌سازند (مراجعه کنید به atlas.cid.harvard.edu/about/glossary/) محاسبه می‌شود.

۲۱ - مراجعه کنید به Athukorala و Prema-Chandra (۲۰۱۰) «شبکه‌های تولید و الگوهای تجارت در شرق آسیا: منطقه‌ای یا جهانی شدن؟». بانک توسعه آسیا، سری تعرفه‌های ادغام اقتصادی منطقه‌ای، #۵۶، آگوست.

Athukorala در سال ۲۰۱۰ با ۵۲۵ کالای ۶ رقمی HS ارائه شده می‌تواند نقطه شروع مفیدی در میان انواع صنایع باشد.

۴۰- در حالیکه بعد فراوری نسخه پنجم طبقه‌بندی BEC به طور کلی در زمینه خدمات قابل اجرا نیست، بعد مشخصات کاربردی است. خدمات می‌تواند به نحو موثری به خدمات واسطه‌ای خاص، که متناسب با یک یا تعداد کمی از خریداران در یک صنعت واحد هستند و خدمات واسطه‌ای عمومی‌تر که ممکن است به عنوان ورودی در هر تعداد از صنایع مختلف می‌باشد، تقسیم شود. به عنوان مثال، خدمات فاضلاب و تاسیسات دیگر، خدمات واسطه‌ای عمومی هستند در حالیکه خدمات طراحی سیستم‌های کامپیوتری، خدمات نرم‌افزاری و خدمات معماری به صورت عام به عنوان خدمات خاص واسطه‌ای در نظر گرفته می‌شوند، تعیین خدمات عمومی یا خاص نیاز به بررسی مورد به مورد دارد.

۴۱- تفاوت بین صادرات و واردات با ابعاد مشخصات در نسخه پنجم طبقه‌بندی BEC مهم تلقی می‌شود، زیرا صادرات کالاها و خدمات خاص، سطح معینی از ادغام‌های وابسته را نشان می‌دهد در حالیکه واردات کالاها و خدمات خاص برخی از سطوح کنترل بر فعالیت‌های انجام‌شده در زنجیره‌های ارزش جهانی و یا کنترل بر یا نزدیک به فعالیت‌های مربوط به نوآوری را نشان می‌دهد. مطالعات موردی که توسط Linden و همکارانش در سال ۲۰۱۱ انجام شده^{۲۲} نشان می‌دهد بنگاه‌هایی که فعالیت‌های زنجیره ارزش جهانی را در حالیکه حفظ کنترل بر طراحی محصول، نام تجاری و بازاریابی را انجام می‌دهند کنترل و سازماندهی می‌کنند، سود بالاتری به نسبت شرکت‌هایی که به عنوان تأمین‌کننده در زنجیره ارزش جهانی عمل می‌کنند کسب می‌کنند. این شرکت‌ها تمایل دارند که در رأس زنجیره ارزش جهانی قرار بگیرند و کالاها و خدمات واسطه‌ای خاص خود را صادر کنند.

۲۲ - مراجعه کنید به Linden, Greg; Kraemer, Kenneth; and Dedrick, Jason. ۲۰۱۱ «نوآوری و ایجاد فرصت‌های شغلی در یک اقتصاد جهانی: مطالعه موردی آی پاد اپل» کمیسیون تجارت ایالات متحده آمریکا مجموعه مقالات سمپوزیوم مشترک ایالات متحده و چین. فناوری پیشرفته تجارت و توسعه صنعتی. مجله بین‌المللی بازرگانی و اقتصاد. ماه می، صفحات ۲۴۰-۲۲۳

ج. بُعد دوام - سطح ششم

دارای دو رده است: (۱) بی‌دوام و (۲) بادوام؛ تنها در کالاها و مصرف نهایی کاربرد دارد؛ تمام محصولات برای مصرف واسطه‌ای بی‌دوام و همه کالاها برای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بادوام است.

۴۲- مطابق آنچه در SNA سال ۲۰۰۸^{۲۳} آمده است. تفاوت بین کالاهای بادوام و بی‌دوام بر اساس معیاری مانند بادوام بودن فیزیکی آنها نیست. بلکه تفاوت آنها بر این اساس است که آیا کالای مورد نظر را می‌توان فقط یک‌بار برای تولید یا مصرف استفاده کرد یا می‌توان آن را به طور مکرر یا مستمر به کار برد. برای مثال زغال یک کالای بسیار بادوام به مفهوم فیزیکی است، ولی فقط یک‌بار می‌تواند بسوزد. کالای بادوام کالایی است که می‌توان آن را به کرات یا به طور مستمر در طول دوره‌ای بیش از یک سال که به عنوان نرخ عادی یا متوسط استفاده فیزیکی است، مورد استفاده قرار داد. کالای بادوام مصرفی کالایی است که می‌توان آن را به طور مکرر یا مستمر در طول یک دوره‌ی یک‌ساله یا بیشتر به منظور مصرف به کار برد.

۴۳- بهتر است کالای بی‌دوام به عنوان یک کالای یک بار مصرف در نظر گرفته شود. به عنوان مثال، مواد غذایی و نوشیدنی‌ها برای رفع گرسنگی و تشنگی فقط یک‌بار مورد استفاده قرار می‌گیرند. نفت، زغال‌سنگ یا چوب فقط می‌تواند یک‌بار سوزانده شود اما با این وجود از نظر فیزیکی بسیار بادوام هستند و می‌توانند به طور مشخص ذخیره شوند. خانوارها ممکن است سهم قابل توجهی از مواردی که به عنوان بی‌دوام در نظر گرفته می‌شود از قبیل بسیاری از انواع مواد غذایی و سوخت را نگهداری کنند.

ج. ترکیب خاصی از ابعاد شش‌گانه

۴۴- در حالیکه ترکیبات ۶ بعدی زیادی می‌توان از نسخه پنجم طبقه‌بندی BEC ایجاد کرد، همه این ترکیبات نمی‌توانند هر ارتباط تجاری با این ابعاد داشته باشند. به عنوان

۲۳- به SNA سال ۲۰۰۸ بخش ۹، پاراگراف ۴۲ مراجعه کنید.

مثال، ابعاد فراوری و دوام نه تنها برای کالاها استفاده می‌شوند بلکه فعالیت‌های خدماتی به صورت دانش بر مبنای سرمایه، از قبیل نرم‌افزار، پایگاه داده، تحقیق و توسعه، اکتشافات هنری و معدنی، نیز معیارهای دوام را در بر دارند. با این تعریف فقط کالاهای بادوام هستند که در تشکیل سرمایه ثابت و هرگونه مصرف واسطه‌ای منعکس‌کننده بی‌دوام‌ها هستند. به همین دلیل است که برای این رده‌های مصرف‌نهایی، نیازی به تفاوت قائل شدن بین بادوام و بی‌دوام نیست (همانگونه که در شکل ۲ نشان داده شده است).

۴۵- به طور خلاصه، خدمات برای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به کار نمی‌رود. بعد فراوری فقط برای کالاها و تنها برای واسطه‌ای و مصرف‌نهایی استفاده می‌شود. کالاهای خام برای استفاده غایی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص مورد معامله قرار نمی‌گیرند. بعد مشخصات بیشتر برای مصرف واسطه‌ای مورد استفاده قرار می‌گیرد و می‌تواند در تعداد کمی موارد به عنوان وجه تمایز بین کالاهای فراوری‌شده برای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص مورد استفاده قرار گیرد. در نهایت، تمایز بادوام در مقابل بی‌دوام تنها در کالاها و مصرف‌نهایی اعمال می‌شود. با این تعریف، تمام محصولات مصرف واسطه‌ای بی‌دوام هستند و تمام کالاهای تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بادوام هستند.

۴۶- با توجه به اینکه شش بعد نسخه پنجم BEC نشان دهنده یک طبقه‌بندی به طور کامل اصلاح شده است، باید در طول زمان تعداد ترکیباتی که در تجارت بین‌المللی استفاده خواهد شد مورد جستجو و کنکاش قرار گیرد. ضمایم نشان دهنده رده‌های تجزیه شده BEC بر اساس رده‌های مرتبط CPC و HS است.

۴- تدوین BEC

الف. کدگذاری در نسخه پنجم BEC

۴۷- نظام کدگذاری در نسخه پنجم BEC سلسله مراتبی و صرفاً اعشاری است. همانطور که در قسمت قبلی توضیح داده شده این طبقه‌بندی شامل ۶ سطح است که با نام‌های ابعاد رده‌های عمده اقتصادی (با ۸ رده)، بعد محصول (با ۲ رده)، بعد استفاده غایی در SNA (با ۳ رده)، بعد ویژگی (با ۲ رده)، بعد مشخصات (با ۲ رده) و بعد دوام (با ۲ رده) در نظر گرفته شده است. رده‌های اصلی BEC به صورت کدهای ۶ رقمی در نظر گرفته شده است که هر رقم نشان دهنده رده در آن بعد است. توجه داشته باشید کد ۰ برای نشان دادن نداشتن کاربرد برای آن بعد به کار رفته است. به عنوان مثال، ۱۱۱۱۱۰ متعلق به محصولی در رده «کشاورزی، جنگل‌داری، ماهیگیری، مواد غذایی، نوشیدنی‌ها، دخانیات» است و یک کالای خام عمومی برای مصرف واسطه‌ای است. ۰ برای بعد دوام اضافه شده است زیرا دوام به عنوان یک وجه مشخصه برای محصولات واسطه‌ای مورد استفاده قرار نگرفته است. مثال دیگر ۶۱۳۱۰۲ است که متعلق به کالای بادوام فراوری شده برای مصرف نهایی است که به رده «فناوری اطلاعات و ارتباطات، رسانه‌ها، کامپیوترها، کسب و کار و خدمات مالی» تعلق دارد. بعد مشخصات در مصرف نهایی کاربرد ندارد. بنا بر این یک ۰ در مکان پنجم این کد در BEC استفاده شده است.

۴۸- بعد ویژگی و دوام برای خدمات مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و بنا بر این همواره با ۰ نشان داده می‌شود. به عنوان مثال، کد ۶۲۱۰۱۰ متعلق به خدمات عمومی مصرف واسطه‌ای است که به رده «خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات، رسانه‌ها، کامپیوتر، کسب و کار و مالی» تعلق دارد. درخت کامل نسخه پنجم طبقه‌بندی BEC در ضمیمه ۱ آورده شده است.

ب. توزیع رده‌های خدمات CPC و کالاهای HS در رده‌های اصلی BEC

جدول ۲- تفکیک رده‌های HS و CPC در سطوح بالای BEC

رده‌های عمده اقتصادی - BEC	خدمات CPC	کالاهای HS
رده ۱	کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری، مواد غذایی، نوشیدنی‌ها، دخانیات	۱۷۸
رده ۲	استخراج معدن، فلزات اساسی، سوخت‌ها، مواد شیمیایی، الکتروسیته، آب، ضایعات	۷۵
رده ۳	ساختمان، چوب، شیشه، فلزات اساسی، مسکن، لوازم الکترونیکی، مبلمان	۲۲۴
رده ۴	نساجی، پوشاک، کفش، جواهرات، چرم	۸۸
رده ۵	تجهیزات حمل و نقل و خدمات، مسافرت، خدمات پستی	۱۳۶
رده ۶	خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات، رسانه‌ها، کامپیوترها، کسب و کار و مالی	۲۸۹
رده ۷	بهداشت، دارو، آموزش، فرهنگی، ورزش	۱۲۶
رده ۸	دولت، ارتش و سایر	۱۶۸
کل	همه محصولات	۵۱۰۱

۴۹- توزیع خدمات CPC و کالاهای HS که توسط رده‌های عمده اقتصادی نسخه پنجم BEC طبقه‌بندی شده‌اند به نحوی است که رده‌های «مواد غذایی و کشاورزی»، «انرژی و معدن»، «ساختمان و مسکن» و «نساجی و کفش» شامل کالاهای نسبتاً بیشتر نسبت به خدمات است. در حالیکه «حمل و نقل و مسافرت»، «فناوری اطلاعات و ارتباطات و کسب و کار» و «بهداشت و آموزش» شامل خدمات نسبتاً بیشتری از کالاهاست. «دولت و سایر» نیز شامل باقیمانده کالاها و خدمات از جمله تجارت محرمانه و بجز این تخصیص نیافته است. جدول ۲ اولین اشاره به توزیع کدها است که منوط به تجدید نظر به عنوان تجربه‌هایی در اجرای تکاملی BEC خواهد بود.

پ. شناسایی رده‌های استفاده غایی

۵۰- همانگونه که قبلاً اشاره شده رده‌های عمده اقتصادی در قسمت کالا از سرفصل‌های HS و در قسمت خدمات اساسی از CPC ساخته شده است. برای بسیاری از محصولات شناسایی رده‌های استفاده غایی بعدی همچنین ابعاد دیگر (ویژگی، مشخصات، دوام) نسبتاً ساده خواهد بود. با این حال، در حالی که از راهنمایی در این زمینه استقبال می‌شود، تفاوت‌های ملی در استفاده (استفاده دوگانه) از کالاها این امر را به ما دیکته می‌کند که از یک ارتباط تطابقی بیش از حد تجویزی باید پرهیز شود. در عوض به کشورها توصیه می‌شود تا آنجا که ممکن است و قطعاً برای محصولاتی که از نظر اقتصادی مهم هستند، از تخصیص‌های استفاده شده توسط حساب‌های ملی در جداول ساخته شده عرضه و تقاضا، اقتباس شود. از آنجائیکه سطح جزئیات محصولات در جداول عرضه و تقاضا به طور قابل توجهی کمتر از چیزی است که در HS و CPC برای جداول آماری طبقه‌بندی‌های محصول ایجاد می‌شود، این موضوع مطمئناً چالش‌های اضافی ایجاد خواهد کرد.

۵۱- دو رویکرد می‌تواند برای اتصال دادن این تفاوت‌ها مورد استفاده قرار گیرد. اولی (پایین و بالا) است که BEC از رده‌های محصولات منحصربه‌فرد HS/CPC ایجاد شود و به اطلاعات مصرف نهایی که حساب‌های ملی جمع‌آوری می‌شود تخصیص یابد که این ممکن است کاملاً با تخصیص‌های معادل مورد استفاده در جدول عرضه-مصرف هم تراز نباشد (که در هر صورت از SNA و تعریف جریان‌های تجارت^{۲۴} که در آن وجود دارد پیروی می‌کند، بنا بر این یک نقطه عزیمت بین BEC و تخصیص‌های عرضه-مصرف استفاده غایی SNA ایجاد می‌کند). دومی (بالا-پایین) است که از انتها و از تخصیص‌های استفاده غایی دیده شده در جدول عرضه و مصرف استفاده می‌کند و این را به تفکیک‌های BEC تحمیل می‌کند ولی باید دقت شود که این امر ارتباطات دوجانبه را تحریف نمی‌کند.

۲۴ - به ویژه با توجه به معاملات کالا برای فراوری و بازرگانی.

۵- ارتباط با دیگر طبقه‌بندی‌ها

الف. ارتباط با طبقه‌بندی محوری محصولات

۵۲- طبقه‌بندی محوری محصولات (CPC) یک طبقه‌بندی استاندارد محصولات است. هدف اصلی آن تهیه مجموعه‌ای از رده‌های محصولات است که می‌تواند برای جمع‌آوری و ارائه آمار محصولات یا تجارت کالاها و خدمات مورد استفاده قرار گیرد. CPC یک طبقه‌بندی همه منظوره است. این طبقه‌بندی پایه‌ای برای گردآوری مجدد آمارهای اساسی از طبقه‌بندی‌های اصلی به یک طبقه‌بندی استاندارد برای استفاده‌های تحلیلی مهیا می‌سازد. CPC شامل محصولاتی است که خروجی فعالیت اقتصادی هستند که شامل کالاهای قابل حمل و نقل، کالاها و خدمات غیر قابل حمل و نقل است. CPC به طور کلی از تعاریف SNA پیروی می‌کند. این طبقه‌بندی به منظور جمع‌آوری و جدول‌بندی انواع آمار، از قبیل تولید، مصرف واسطه‌ای و نهایی، تشکیل سرمایه، تجارت خارجی و قیمت‌ها توسعه یافته است. این آمارها ممکن است به ذخایر، جریان یا ترازها مربوط باشد یا در زمینه جداول I-O، آمارهای تراز پرداخت‌ها BOP یا دیگر موضوعات تحلیلی گردآوری شود.

۵۳- با توجه به این واقعیت که محصولات CPC شامل هر دو کالاها و خدمات می‌شود، رده‌های عمده اقتصادی BEC می‌تواند به عنوان ترتیب خاصی از رده‌های پایه CPC باشد. BEC در این مفهوم یک بخش دیگر طبقه‌بندی CPC است. تفکیک کلی بین کالاها و خدمات در BEC منطبق بر تفکیک کالا و خدمات در CPC است. وبسایت^{۲۵} UNSD مروری کامل از تمام کدهای CPC (کالاها و خدمات) با رده‌های BEC فراهم می‌کند.

۵۴- در عمل بیشتر کشورها از رده‌های تراز پرداخت‌های بلند مدت برای طبقه‌بندی خدمات تجارت استفاده می‌کنند. EBOPS تفکیکی از ۱۲ جزء اصلی خدمات BOP ارائه

۲۵ - مراجعه کنید به <http://unstats.un.org/unsd/trade/BEC/>

کرده است، اما هنوز به اندازه جزئیات موجود در قسمت خدمات CPC نیست. کارگروه بین‌المللی آمار تجارت یک جدول ارتباطی بین EBOPS و CPC ایجاد کرده است که در وبسایت^{۲۶} آن در دسترس است.

ب. ارتباط با سیستم هماهنگ توصیف و کدگذاری کالا

۵۵- طبقه‌بندی HS توسط سازمان جهانی گمرک تعریف شده است. هدف اصلی آن طبقه‌بندی کالاهایی است که از مرزها برای تعرفه واردات یا برای استفاده از برخی از اقدامات غیرتعرفه‌ای به دلیل ایمنی یا سلامت عبور می‌کنند. طبقه‌بندی HS در یک دوره ۵ ساله مورد تجدید نظر قرار گرفته است که معمولاً شامل رده‌های کالاهای جدید مربوط به تکنولوژی‌های جدید یا تقسیم کردن رده‌های با منافع خاص و حذف آن رده‌هایی که سطح نسبتاً پایینی از تجارت دارند است. آخرین نسخه HS در اول ژانویه ۲۰۱۲ به اجرا درآمده و شامل بیش از ۵۰۰۰ عنوان فرعی است. تجدید نظر نیز برای نسخه بعدی در اول ژانویه ۲۰۱۷ برنامه‌ریزی شده است.

۵۶- رده‌های عمده اقتصادی BEC شامل همه زیر عنوان‌های طبقه‌بندی HS است. بنا بر این تجارت کلی از نظر HS برابر است با کل تجارت کالاها در BEC. همانطور که قبلاً عنوان شده با توجه به تخصیص زیر عنوان‌های HS به یک طبقه مصرف نهایی، مصرف نهایی یک مفهوم تجربی است و باید در چارچوب ملی مورد بررسی بیشتر قرار گیرد. کالاهای مهم اقتصادی تجارت شده که کاربری دوگانه دارند برای استفاده از رده‌های استفاده‌غایی باید بیشتر مورد بررسی قرار گیرند.

پ. ارتباط با طبقه‌بندی استاندارد تجارت بین‌الملل

۵۷- SITC اصلی در سال ۱۹۵۰ و به عنوان ابزاری برای جمع‌آوری و انتشار آمارهای تجارت بین‌المللی کالا که در ایجاد آمارهای تجارت بین‌الملل قابل مقایسه کمک خواهد کرد طراحی شده است. در زمان معرفی آن در سال ۱۹۸۸، HS به عنوان ابزار جمع‌آوری و انتشار مسئولیت داشت و در نتیجه SITC بیشتر به عنوان ابزار تحلیلی با ساختاری از بخش‌ها، قسمت‌ها و گروهی از کالاها که می‌تواند توسعه اقتصادی را روشن کند مورد استفاده قرار می‌گرفت. توزیع تجارت توسط بخش‌های اصلی SITC هنوز به عنوان شق دیگری از تفکیک تحلیلی تجارت کالا همراه با تفکیک رده‌های اصلی اقتصادی BEC مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ت. ارتباط با دیگر طبقه‌بندی‌های استاندارد

۵۸- COICOP در درجه اول برای طبقه‌بندی معاملاتی که توسط خانوارها در نتیجه پرداخت‌ها انجام می‌شود، طراحی شد، که گفته می‌شود پول یا به دلیل کسب کالای فعلی و سرمایه‌ای یا نیروی کار یا دیگر خدمات، برای کسب دارایی‌های مالی یا برای تسویه بدهی‌های مالی، پرداخت می‌شود. به صورت خاص‌تر، COICOP برای طبقه‌بندی فقط یک نوع از سرمایه‌گذاری، یعنی مخارج مصرفی فرد در خانوار مورد استفاده قرار می‌گیرد. ساختار و محتوای BEC به طبقه‌بندی‌های مخارج برحسب هدف که از ۴ طبقه‌بندی، با نام‌های COFOG، COPNIF، COICOP و COPP تشکیل شده است، در ارتباط نزدیک است.

- COPNI و COFOG برای طبقه‌بندی طیف وسیعی از معاملات مربوط به هزینه‌های مصرف نهایی، مصرف واسطه‌ای تشکیل سرمایه ناخالص و سرمایه و نقل و انتقالات جاری توسط دولت به صورت کلی و به ترتیب NPISH ها مورد استفاده قرار می‌گیرند.

- COICOP برای طبقه‌بندی تنها یک نوع هزینه، یعنی مخارج مصرفی فرد در خانوار، NPISH ها و دولت به صورت کلی مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- COPP برای مصرف واسطه‌ای و مخارج سرمایه‌ای بنگاه‌های عمدتاً غیرمالی و شرکت‌های مالی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

ث. ارتباط با نسخه‌های قدیمی‌تر

۵۹- ارتباط بین نسخه چهارم و پنجم BEC در قسمت پیشینه تاریخی به صورت مفصل مورد بحث قرار گرفت. می‌توان نتیجه گرفت که نسخه پنجم BEC به طور قابل توجهی از تجدید نظر قبلی متفاوت است، زیرا رده‌های عمده اقتصادی به طور کامل از رده‌های مصرف نهایی جدا شده است، خدمات به ابعاد محصول اضافه شده و بعد جدیدی به مشخصات اضافه شده است، با توجه به این تغییرات قابل توجه یک تبدیل مستقیم از تجدید نظر چهارم BEC به پنجمین تجدید نظر آن امکان‌پذیر نبود.

۶۰- بر اساس آمارهای در دسترس (پیشینه تاریخی) تجارت در کالاها و خدمات، باید بتوان یک پیشینه تاریخی بر اساس نسخه پنجم BEC بازسازی کرد، برای سری‌های زمانی طولانی‌تر، نیاز به ایجاد یک جدول ارتباطی نسخه پنجم BEC با نسخه قبلی HS، CPC و EBOPS احساس می‌شود که در این راهنما ارائه نشده است. جداول مذکور در وبسایت UNSD ارائه شده است. از آنجائیکه ارتباطات قبلی بین نسخه‌های قبلی طبقه‌بندی لزوماً ناقص‌اند، این بدین معنی است که نیاز به تولید برآوردهای دقیق‌تری وجود دارد. با توجه به سطح تجمع بالای BEC، این برآوردها نمی‌تواند دارای کیفیت بالایی باشد، اما نکات توضیحی در مسیر ایجاد برآوردها مورد نیاز است.

ضمیمه ۱- ساختار نسخه پنجم BEC

کد	رده‌های عمده اقتصادی BEC
۱	کشاورزی، جنگلداری، ماهیگیری، مواد غذایی، نوشیدنی‌ها، دخانیات
۱۱	کالاها
۱۱۱	مصرف واسطه‌ای
۱۱۱۱	خام
۱۱۱۲	فراوری شده
۱۱۱۲۱۰	عمومی
۱۱۱۲۲۰	خاص
۱۱۲	تشکیل سرمایه ناخالص
۱۱۲۰۱۰	عمومی
۱۱۲۰۲۰	خاص
۱۱۳	مصرف نهایی
۱۱۳۱	خام
۱۱۳۱۰۱	بی‌دوام
۱۱۳۱۰۲	بادوام
۱۱۳۲	فراوری شده
۱۱۳۲۰۱	بی‌دوام
۱۱۳۲۰۲	بادوام
۱۲	خدمات
۱۲۱	مصرف واسطه‌ای
۱۲۱۰۱۰	عمومی
۱۲۱۰۲۰	خاص
۱۲۳	مصرف نهایی

کد	رده‌های عمده اقتصادی BEC
۲	استخراج معدن، معدن سنگ، پالایشگاه، سوخت‌ها، مواد شیمیایی، الکتروسیته، آب، ضایعات
۲۱	کالاها
۲۱۱	مصرف واسطه‌ای
۲۱۱۱	خام
۲۱۱۲	فراوری شده
۲۱۱۲۱۰	عمومی
۲۱۱۲۲۰	خاص
۲۱۲	تشکیل سرمایه ناخالص
۲۱۲۰۱۰	عمومی
۲۱۲۰۲۰	خاص
۲۱۳	مصرف نهایی
۲۱۳۱	خام
۲۱۳۱۰۱	بی‌دوام
۲۱۳۱۰۲	بادوام
۲۱۳۲	فراوری شده
۲۱۳۲۰۱	بی‌دوام
۲۱۳۲۰۲	بادوام
۲۲	خدمات
۲۲۱	مصرف واسطه‌ای
۲۲۱۰۱۰	عمومی
۲۲۱۰۲۰	خاص
۲۲۳	مصرف نهایی

کد	رده‌های عمده اقتصادی BEC
۳	ساختمان و مسکن، چوب، شیشه، فلزات اساسی، مسکن، لوازم الکتریکی، مبلمان
۳۱	کالاها
۳۱۱	مصرف واسطه‌ای
۳۱۱۱	خام
۳۱۱۲	فراوری شده
۳۱۱۲۱۰	عمومی
۳۱۱۲۲۰	خاص
۳۱۲	تشکیل سرمایه ناخالص
۳۱۲۰۱۰	عمومی
۳۱۲۰۲۰	خاص
۳۱۳	مصرف نهایی
۳۱۳۱	خام
۳۱۳۱۰۱	بی‌دوام
۳۱۳۱۰۲	بادوام
۳۱۳۲	فراوری شده
۳۱۳۲۰۱	بی‌دوام
۳۱۳۲۰۲	بادوام
۳۲	خدمات
۳۲۱	مصرف واسطه‌ای
۳۲۱۰۱۰	عمومی
۳۲۱۰۲۰	خاص
۳۲۳	مصرف نهایی

کد	رده‌های عمده اقتصادی BEC
۴	نساجی، پوشاک، کفش
۴۱	کالاها
۴۱۱	مصرف واسطه‌ای
۴۱۱۱	خام
۴۱۱۲	فراوری شده
۴۱۱۲۱۰	عمومی
۴۱۱۲۲۰	خاص
۴۱۲	تشکیل سرمایه ناخالص
۴۱۲۰۱۰	عمومی
۴۱۲۰۲۰	خاص
۴۱۳	مصرف نهایی
۴۱۳۱	خام
۴۱۳۱۰۱	بی‌دوام
۴۱۳۱۰۲	بادوام
۴۱۳۲	فراوری شده
۴۱۳۲۰۱	بی‌دوام
۴۱۳۲۰۲	بادوام
۴۲	خدمات
۴۲۱	مصرف واسطه‌ای
۴۲۱۰۱۰	عمومی
۴۲۱۰۲۰	خاص
۴۲۳	مصرف نهایی

کد	رده‌های عمده اقتصادی BEC
۵	تجهیزات حمل و نقل، خدمات، مسافرت، خدمات پستی
۵۱	کالاها
۵۱۱	مصرف واسطه‌ای
۵۱۱۱	خام
۵۱۱۲	فراوری شده
۵۱۱۲۱۰	عمومی
۵۱۱۲۲۰	خاص
۵۱۲	تشکیل سرمایه ناخالص
۵۱۲۰۱۰	عمومی
۵۱۲۰۲۰	خاص
۵۱۳	مصرف نهایی
۵۱۳۱	خام
۵۱۳۱۰۱	بی‌دوام
۵۱۳۱۰۲	بادوام
۵۱۳۲	فراوری شده
۵۱۳۲۰۱	بی‌دوام
۵۱۳۲۰۲	بادوام
۵۲	خدمات
۵۲۱	مصرف واسطه‌ای
۵۲۱۰۱۰	عمومی
۵۲۱۰۲۰	خاص
۵۲۳	مصرف نهایی

کد	رده‌های عمده اقتصادی BEC
۶	فناوری اطلاعات و ارتباطات، رسانه‌ها، کامپیوترها، کسب و کار، خدمات مالی
۶۱	کالاها
۶۱۱	مصرف واسطه‌ای
۶۱۱۱	خام
۶۱۱۲	فراوری شده
۶۱۱۲۱۰	عمومی
۶۱۱۲۲۰	خاص
۶۱۲	تشکیل سرمایه ناخالص
۶۱۲۰۱۰	عمومی
۶۱۲۰۲۰	خاص
۶۱۳	مصرف نهایی
۶۱۳۱	خام
۶۱۳۱۰۱	بی‌دوام
۶۱۳۱۰۲	بادوام
۶۱۳۲	فراوری شده
۶۱۳۲۰۱	بی‌دوام
۶۱۳۲۰۲	بادوام
۶۲	خدمات
۶۲۱	مصرف واسطه‌ای
۶۲۱۰۱۰	عمومی
۶۲۱۰۲۰	خاص
۶۲۳	مصرف نهایی

کد	رده‌های عمده اقتصادی BEC
۷	بهداشت، دارو، آموزش، فرهنگی، ورزشی
۷۱	کالاها
۷۱۱	مصرف واسطه‌ای
۷۱۱۱	خام
۷۱۱۲	فراوری شده
۷۱۱۲۱۰	عمومی
۷۱۱۲۲۰	خاص
۷۱۲	تشکیل سرمایه ناخالص
۷۱۲۰۱۰	عمومی
۷۱۲۰۲۰	خاص
۷۱۳	مصرف نهایی
۷۱۳۱	خام
۷۱۳۱۰۱	بی‌دوام
۷۱۳۱۰۲	بادوام
۷۱۳۲	فراوری شده
۷۱۳۲۰۱	بی‌دوام
۷۱۳۲۰۲	بادوام
۷۲	خدمات
۷۲۱	مصرف واسطه‌ای
۷۲۱۰۱۰	عمومی
۷۲۱۰۲۰	خاص
۷۲۳	مصرف نهایی

کد	رده‌های عمده اقتصادی BEC
۸	دولت، ارتش و سایر
۸۱	کالاها
۸۱۱	مصرف واسطه‌ای
۸۱۱۱	خام
۸۱۱۲	فراوری شده
۸۱۱۲۱۰	عمومی
۸۱۱۲۲۰	خاص
۸۱۲	تشکیل سرمایه ناخالص
۸۱۲۰۱۰	عمومی
۸۱۲۰۲۰	خاص
۸۱۳	مصرف نهایی
۸۱۳۱	خام
۸۱۳۱۰۱	بی‌دوام
۸۱۳۱۰۲	بادوام
۸۱۳۲	فراوری شده
۸۱۳۲۰۱	بی‌دوام
۸۱۳۲۰۲	بادوام
۸۲	خدمات
۸۲۱	مصرف واسطه‌ای
۸۲۱۰۱۰	عمومی
۸۲۱۰۲۰	خاص
۸۲۳	مصرف نهایی

واژه نامه

ترجمه	عنوان واژه
رویه‌های واقعی تجاری	Actual Trade Practice
رده‌های عمده اقتصادی	Broad Economic Categories
تجهیزات سرمایه‌ای	Capital Equipments
کالا	Commodity
کالاهای مصرفی بادوام و بی‌دوام	Consumer Durables and Non-Durables
احتساب مضاعف	Double Counting
بعد دوام	Durability Dimension
استانداردهای حسابداری اقتصادی	Economic Accounting Standards
استفاده غایی محصولات	End-Use of Products
بنگاه	Enterprise
تجارت صراحتاً هماهنگ شده	Explicitly Coordinated Trade
تراز پرداخت‌های بلند مدت	Extended Balance of Payments
مصرف نهایی	Final Consumption
تفکیک یا تجزیه تولید	Fragmentation or Disintegration of Production
محصولات واسطه‌ای عام	Generic Intermediate Products
زنجیره ارزش جهانی	Global Value Chains (GVC)
سرمایه ثابت ناخالص	Gross Fixed Capital
سیستم هماهنگ کدگذاری و توصیف کالا	Harmonized Commodity Description And Coding System (HS)
محصولات همگن	Homogeneous Products
تولیدات صنعتی	Industrial Supplies
کالا/ مصرف واسطه‌ای	Intermediate Good/ Consumption
آمارهای تجارت بین‌المللی کالا	International Commodity Trade Statistics
تجارت درون صنعتی	Intra-Industry Trade
محصولات دانش محتوا	Knowledge-Capturing Products

ترجمه	عنوان واژه
فرضیات قدیمی	Long-Standing Assumptions
خدمات صنعتی	Manufacturing Services
بازرگانی	Merchanting
مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوار	Non-Profit Institutions Serving Households (NPISH)
برون مرز سپاری	Offshore Outsourcing
قانون مالکیت	Ownership Rule
رقابت قیمتی	Price Competition
کالای خام	Primary Commodity
خانوار خصوصی	Private Household
کالای فرآوری شده	Processed Commodity
بعد فرآوری	Processing Dimension
دارایی های تولیدشده	Produced Assets
محصول	Product
بعد محصولی	Product Dimension
مشارکت در تولید	Production Sharing
کالای مصرفی کم دوام	Semi-Durable Consumer Good
کالای یک بار مصرف	Single Use Good
بعد ویژگی	Specification Dimension
محصول واسطه ای خاص	Specified Intermediate Product
طبقه بندی استاندارد تجارت بین الملل	Standard International Trade Classification (SITC)
جدول عرضه و مصرف	Supply and Use Table
تجارت	Trade
تجارت در ارزش افزوده	Trade in Value Added (TIVA)
تجهیزات حمل و نقل	Transport Equipments
بعد مصرفی	Use Dimension
تقسیم کار عمودی	Vertical Specialization